

Stockholms kommun
kommunstyrelsen@stockholm.se

2017-11-24

Dnr 400-2016:11440

Rektor, Västertorpsskolan
barbro.engeflod@stockholm.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av förutsättningar för
delaktighet i undervisningen vid Västertorpsskolan i
Stockholms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av "Förutsättningar för delaktighet i undervisningen". Syftet är att *granska och bedöma hur lärare skapar förutsättningar för alla elevers delaktighet i undervisningssituationen.*

De övergripande frågeställningarna är:

1. Vad i undervisningen skapar förutsättningar för delaktighet?
2. Vad i undervisningen skapar inte förutsättningar för delaktighet?

I detta ingår att granska och bedöma på vilka sätt och i vilken utsträckning *undervisningens aktiviteter, lärares ageranden och omgivningsfaktorer i lärmiljön* ger eller inte ger förutsättningar för delaktighet för alla elever. Skolinspektionen utgår i den här kvalitetsgranskningen från en definition av delaktighet som omfattas av sex delaktighetsaspekter: *tillhörighet, tillgänglighet, samhandling, engagemang, erkännande och autonomi.*¹

Granskningen genomförs i en klass i årskurs 5 vid 23 skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Västertorpsskolan,² i Stockholms kommun, ingår i denna granskning. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Skolinspektionen besökte Västertorpsskolan den 3-5 oktober 2017. Besöket genomfördes av Therése Mineur och Stina Linder. Lektionsobservationer samt intervjuer med lärare, elever, rektor och representanter för elevhälsan har genomförts.

I detta beslut ger Skolinspektionen inledningsvis sin bedömning av det granskade området. Därefter följer en motivering till de viktigaste utvecklingsområdena som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.³

¹ Se bilaga 2 "Definition av delaktighet".

² Se bilaga 1 "Bakgrundsuppgifter om verksamheten".

³ För granskningens författningsstöd, se bilaga 3.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärares⁴ arbete med att skapa förutsättningar för alla elevers delaktighet i undervisningen fungerar väl inom flertalet områden, men behöver utvecklas för att stärka elevers autonomi (Se tabellen och vidare beskrivning nedan).

Tabell: Översikt av bedömda utvecklingsområde inom undervisningens aktiviteter, lärares ageranden och omgivningsfaktorer i lärmiljön, i förhållande till de sex delaktighetsaspekterna. I gråa fält anges de prioriterade utvecklingsområdena. Vita fält betyder att det inte bedömts vara ett prioriterat utvecklingsområde. Svarta fält betyder att de delaktighetsaspekterna inte är relevanta att bedöma i förhållande till lärares ageranden och omgivningsfaktorer i lärmiljön.

	Tillhörighet	Tillgänglighet	Samhandling	Erkännande	Engagemang	Autonomi
Undervisningens aktiviteter						Utvecklingsområde
Lärares ageranden						Utvecklingsområde
Omgivningsfaktorer i lärmiljön						

Undervisningens aktiviteter

Granskningen visar att lärare utformar momenten i undervisningen på så sätt att alla elever har en *tillhörighet* i klassen. Samtliga elever i klassen deltar i undervisningen och arbetar med samma ämnen, även om de inte alltid gör det på samma sätt. På en del lektioner deltar alla elever under en gemensam introduktion och genomgång men några elever arbetar sedan med uppgiften i ett mindre sammanhang tillsammans med en speciallärare. Vid de tillfällena är det olika elever som följer med specialläraren. Några elever blir ombudade att följa med specialläraren och andra elever frågar själv om de får följa med.

Lärare utformar i hög grad undervisningens aktiviteter så att de är *tillgängliga* för alla elever. Lektioner inleds med att lärare ger en tydlig introduktion som främjar elevers möjligheter att förstå vad de ska göra samt hur de ska utföra arbetet, och vid parallella gruppmoment även med vem. Såväl muntliga som skriftliga instruktioner och genomgångar kompletteras med konkreta exempel på hur uppgifter kan utföras.

⁴ Med lärare avses i beslutet de lärare som har deltagit i Skolinspektionens intervjuer och vars lektioner har varit föremål för Skolinspektionens observationer.

Lektionerna är utformade på ett strukturerat sätt. Den tid som är avsatt för olika moment är väl avpassad och lärare ger alla elever möjlighet att färdigställa och avsluta de pågående uppgifterna innan de går vidare till ett nytt moment. Därutöver är undervisningen i flera ämnen utformad så att hänsyn tas till de elever som behöver använda kompensatoriska hjälpmedel. Syfte och mål med uppgifterna klargörs inte alltid för eleverna och alla lärare ger på så sätt inte eleverna förutsättningar att förstå varför de ska göra respektive uppgift under lektionerna.

Lärare utformar delar av undervisningen så att eleverna får arbeta i par eller mindre grupper. Par- och grupparbeten är utformade så att alla elever ges förutsättningar att *samhandla* med sina klasskamrater. Lärare tar alltid ansvar för gruppindelningen och ser till att eleverna grupperas, så att de ska ha möjlighet att interagera och samarbeta med någon eller några klasskamrater.

Lärare utformar undervisningen så att alla elever ges *erkännande*, genom att eleverna kan delta i en aktivitet och helt eller delvis bidra till en uppgifts genomförande. Lärare skapar uppgifter som är på en nivå där alla elever kan delta. Vid något tillfälle omfattas uppgiften av varierande svårighetsgrader, där elever kan bidra till att lösa uppgiften på olika sätt utifrån sina förutsättningar.

Lärare har strategier för hur de genom sin undervisning ska stärka elevers *engagemang*. För att främja elevers motivation planerar lärare delvis för att undervisningen och uppgifterna ska vara varierade och innefatta moment som intresserar eleverna. Elever ägnar sig oftast åt lektionens planerade aktivitet, dock inte alla elever under alla lektioner. Vid några tillfällen uppmärksammar inte lärare de elever som inte ägnar sig åt det som lektionen är avsedd för.

Lärare utformar inte undervisningen så att den i tillräcklig utsträckning främjar elevers *autonomi* och ger elever möjlighet att utöva sitt inflytande. Även om lärare ibland låter elever ha inflytande över redovisningsform och vissa delar av innehållet utformar lärare ofta undervisningen utan att efterfråga och utgå ifrån elevers synpunkter och åsikter. Enstaka lärare arbetar tidvis men inte kontinuerligt med att utforma undervisningen utifrån elevers synpunkter. Exempelvis genom att vid uppstarten av ett nytt område tillfråga eleverna vad de redan vet och vad de önskar att lära sig mer om. Elevers möjligheter till autonomi främjas till viss del genom att lärare utformar uppgifter så att elever kan arbeta med dem på ett självständigt sätt.

Lärares ageranden

Granskningen visar att lärare genom ett anpassat och aktivt lärarstöd skapar *tillgänglighet* i undervisningen för alla elever. Lärare arbetar på ett sätt som innebär att de ofta försäkrar sig om att alla elever förstår innehåll och de instruktioner som ges. Lärare ställer kontrollfrågor men samtalar också enskilt med vissa elever efter en

genomgång och i samband med att eleverna själva ska börja arbeta. Vid enstaka tillfällen uppmärksammar lärare inte att elever sitter passiva eller anledningen därtill. Lärare ger ofta ett anpassat individuellt stöd till enskilda elever. För en del elever handlar det om att lärare ger dem stöd för att de ska komma igång med en uppgift, för andra elever handlar det om att lärare förtydligar innehåll eller krav på omfattning av elevernas arbete. Vidare ger lärare stöd till elever genom att uppmuntra och se till att elever använder kompensatoriska hjälpmedel i de fall som eleverna har behov av det. Det framgår att lärare ofta prioriterar att ge stöd till de elever som bedöms vara i störst behov, medan andra elever får vänta eller ta hjälp av varandra. Därutöver ger representanter för elevhälsan stöd till enskilda elever för att främja elevernas möjligheter till delaktighet i undervisningen. Elevhälsan ger däremot inte, som samlad kompetens, stöd eller handledning till lärare i deras arbete med att skapa en tillgänglig undervisning.

Lärare ger ofta elever *erkännande* genom att ge positiv återkoppling och bekräftelse på vad eleverna gör bra. Lärare ger eleverna erkännande genom att lyssna till alla elever och se till att elever lyssnar till varandra. Vidare förmedlar lärare till eleverna att de tror på elevernas förmåga att lära sig. Vid några tillfällen utmanar lärare en del elever som bedöms klara större utmaningar genom att öka kraven på deras uppgifter. Kraven varierar inte alltid utifrån elevers olika förutsättningar, så att elever som skulle klara större utmaningar får det.

Lärare arbetar inte i sitt aktiva lärarstöd med att i tillräcklig utsträckning ge elever möjlighet att utöva sin *autonomi*. Lärare arbetar inte kontinuerligt och strukturerat med att ge eleverna stöd i att utveckla en förståelse för och ett inflytande över det egna lärandet. Lärare ger exempelvis inte eleverna tillfälle att reflektera över den inlärning som sker under lektionerna. Även om lärare ibland ger eleverna möjligheter att göra val inom ramen för undervisningen diskuterar lärare inte med eleverna vilka konsekvenser olika val kan få för elevernas lärande och utveckling. Därutöver initierar lärare sällan diskussioner och efterfrågar elevers åsikter om undervisningen och dess innehåll. Däremot involverar lärare ofta elever i samtal och diskussion och låter elever delge sina åsikter som en del av undervisningen.

Omgivningsfaktorer i lärmiljön

Granskningen visar att den fysiska lärmiljön i klassrummen är utformad så att den skapar *tillgänglighet* för alla elever och därmed ger förutsättningar för alla elever att vara delaktiga i undervisningen. Klassrummen är utformade, och eleverna placerade, så att alla elever kan ta del av det som sägs och görs under lektionerna. Det saknas däremot utrymme och avskilda arbetsplatser där elever kan arbeta i grupp eller enskilt utan att bli störda av andra.

Lärare har utformat klassrummen så att eleverna ges förutsättningar att utöva sin *autonomi*. Eleverna har tillgång till det material de behöver. Böcker är ofta lättåtkomliga och praktiskt material är tillgängligt för eleverna så att de själva kan hämta det som de behöver utan att vara beroende av lärares hjälp.

Lärare och övrig personal arbetar för att den psykosociala miljön i klassrummet och på skolan ska utmärkas av att det råder ett tryggt och vänligt klimat. Elever får *erkännande*, och ges därmed förutsättningar för delaktighet, genom att de möts med respekt. Det sker genom att lärare och elever talar till och bemöter varandra på ett respektfullt och hjälpsamt, men också uppmuntrande, sätt.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden avseende undervisningens aktiviteter och lärares ageranden. Huvudmannen behöver se till att:

- Lärare utformar undervisningen så att alla elever ges möjligheter att utöva ett reellt inflytande över undervisningens innehåll och arbetssätt.

Skolinspektionen bedömer att lärare inte ger elever möjligheter att utöva sin *autonomi* i tillräcklig utsträckning genom att kontinuerligt låta elever ha inflytande över det som sker i undervisningen. Observationer visar att uppgifter och innehåll under lektionerna oftast är fastställda på förhand av lärare. Vidare efterfrågar lärare inte elevers synpunkter på undervisningens utformning och innehåll under de observerade lektionerna. En lärare uppger i intervju att elever ibland blir tillfrågade om vad de tycker om undervisningen. I intervju med elever uppger flera elever att deras synpunkter på undervisningen i stort sett aldrig efterfrågas av lärarna. Enligt en elev finns det någon lärare som frågar eleverna vad de tycker om undervisningen. Vid ett par observerade tillfällen kan elever utöva sitt självbestämmande genom att göra val inom ramen för en fastställd uppgift. Lärare uppger i intervju att inom vissa ramar kan eleverna få vara med och bestämma delar av innehållet. Enligt en lärare tillfrågas eleverna ibland om vad de vill lära sig mer om i samband med att de startar upp ett nytt arbetsområde. Enligt lärare kan elever också få bestämma hur ett område ska redovisas eller avslutas. I intervju med elever framkommer att elever tycker att de sällan får ha inflytande över det som sker i undervisningen. Några elever uppger att de aldrig blir tillfrågade eller får bestämma över något i undervisningen. Andra elever uppger att det inte är så mycket eleverna får vara med och bestämma över, men att de ibland får vara med och påverka genom att rösta. Utifrån redovisat underlag är Skolinspektionens samlade bedömning att lärare inte utformar undervisningen så att den i tillräcklig utsträckning främjar elevers möjligheter att utöva ett reellt inflytande över

undervisningen. På så sätt behöver lärares arbete med att skapa förutsättningar för alla elever att vara delaktiga i undervisningen utvecklas.

- Lärare ger alla elever möjligheter att utveckla sin förståelse för och sitt inflytande över det egna lärandet.

Skolinspektionen bedömer att lärare inte ger elever förutsättningar att utöva sin *autonomi* i tillräcklig utsträckning genom att aktivt arbeta med att utveckla elevers förståelse för och inflytande över det egna lärandet. Observationer visar att lärare inte diskuterar med eleverna vad de har lärt sig under lektionerna, hur eleverna tycker att det har gått och vad de hade kunnat göra annorlunda. I intervju med lärare framkommer att ett par lärare uppger att de ibland pratar med elever om hur de tycker att det går och om det finns något eleverna kan göra annorlunda. I övrigt uppger lärare att de sällan ger eleverna stöd i att reflektera över det egna lärandet. Det framkommer av intervju att en lärare har reflekterat över behovet av att arbeta mer med att medvetandegöra eleverna om deras lärande och utveckling. Enligt läraren saknas en struktur för ett sådant arbete och därför sker det sällan. I intervju med elever framgår att eleverna inte kan dra sig till minnes att deras lärare diskuterat med dem om hur de tycker att de lär sig bäst eller vilka utvecklingsbehov eleverna tycker sig ha. En elev uppger i intervju att en lärare vid ett tillfälle pratat med eleverna om att man kan lära sig på olika sätt. Utifrån redovisat underlag är Skolinspektionens samlade bedömning att lärare inte ger elever tillräckliga förutsättningar att utveckla sin förståelse för och sitt inflytande över det egna lärandet. På så sätt behöver lärares arbete med att skapa förutsättningar för alla elever att vara delaktiga i undervisningen utvecklas.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **25 maj 2018** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Huvudmannen ska vid uppföljningen även redovisa hur granskningens resultat används övergripande i hela verksamheten. Vidare ska huvudmannen redovisa hur rektorn och huvudmannen följer upp de vidtagna åtgärderna samt i vilken grad man bedömer att åtgärderna har fått avsedd effekt.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se
Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2016:11440) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Andrés Brink Pinto
Beslutsfattare

Therése Mineur
Utredare/Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/forutsattningar-for-delaktighet-i-undervisningen/>

Bilageförteckning

Bilaga 1	Bakgrundsuppgifter om verksamheten
Bilaga 2	Definition av delaktighet
Bilaga 3	Granskningens författningsstöd

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Västertorpsskolan är en F-6-skola med ca 540 elever. Innevarande läsår finns det tre förskoleklasser, tre klasser i årskurs 1 liksom i årskurs 2, fyra klasser i årskurs 4 och tre klasser i åk 5, samt två klasser i årskurs 6. På skolan är de organiserade i arbetslag som innebär att lärare och fritidspersonal arbetar tillsammans, för att se till så att elever möter samma pedagoger under skoldagens alla delar. Skolan drivs av en rektor och det finns två biträdande rektorer, med ansvar för årskurserna förskoleklass till årskurs 3 respektive årskurs 4 till 6. Stadierna leds också av förstelärare och till varje årskurs finns det en specialpedagog eller speciallärare. På skolan finns ett elevhälso-team som leds av rektor. Elevhälso-teamet består i övrigt av de biträdande rektorerna, två specialpedagoger, en speciallärare, en skolsköterska, en kurator och en skolpsykolog.

Enligt nationell statistik ligger skolans kunskapsresultat generellt över resultaten i riket. Av nationell statistik framgår att 100 procent av eleverna i årskurs 3 på Västertorpsskolan når kravnivåerna i nationella prov i svenska och matematik. Statistiken visar att även i årskurs 6 når 100 procent av eleverna kravnivåerna i alla delar, med undantag för delprovet skriva i svenska, där närmare 86 procent av eleverna når kravnivåerna. Den genomsnittliga betygspoängen för årskurs 6 vid Västertorpsskola ligger något högre än rikets genomsnitt i flera ämnen, däribland i svenska med en genomsnittlig poäng på 14,4 (vilket kan jämföras med 13,5 i riket).

Bilaga 2: Definition av delaktighet

Skolinspektionen använder en definition av delaktighet som har utvecklats av främst professor Ulf Janson vid institutionen för pedagogik och didaktik vid Stockholms universitet. Denna definition är också den som används och har vidareutvecklats av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Enligt denna definition består delaktighet av sex identifierbara aspekter: *tillhörighet*, *tillgänglighet*, *samhandling*, *erkännande*, *engagemang* och *autonomi*.⁵

Aspekten *tillhörighet* innebär att eleven formellt tillhör skolan, klassen eller gruppen. Det betyder att eleven, genom att vara inskriven i en skola och placerad i en klass, har rätt att delta i den aktivitet som ska genomföras och ingå i det sammanhang som råder. Detsamma gäller om läraren tilldelat eleven en gruppstillhörighet för ett särskilt moment i en undervisningssituation.

Aspekten *tillgänglighet* består av tre olika delar. *Fysisk tillgänglighet* som innebär att miljön är anpassad och därmed tillgänglig för alla elever. Det handlar exempelvis om att elever kan ta sig till och använda platser och miljöer, men också att undervisningsobjekt är tillgängliga för alla. Vidare består aspekten *tillgänglighet* av *tillgängligt meningsskapande* det vill säga skolans ansvar för att se till att alla elever förstår sammanhangets mening och innebörd. Slutligen innebär *kommunikativ tillgänglighet* att alla elever ges möjlighet att förstå både talat språk och annan icke-verbal kommunikation.

Aspekten *samhandling* innebär att eleven ges möjlighet att vara med i utförandet av en gemensam aktivitet. Det handlar om gemenskap och interaktion elever emellan, exempelvis under idrotten eller vid grupparbeten. Det behöver dock inte betyda att alla elever gör samma sak inom en aktivitet, utan att alla elever bidrar till aktivitetens genomförande.

Aspekten *erkännande* är en delaktighetsaspekt som handlar om andras uppfattningar och acceptans och innebär exempelvis att elever uppfattas tillföra något till gruppen eller sammanhanget. Det betyder således att elever accepteras som de är av de andra eleverna, men också av lärare och av annan personal, och att elevers medverkan i en aktivitet inte ifrågasätts av andra.

Aspekten *engagemang* är en egenupplevd aspekt av delaktighet. Engagemang kan inte avkrävas elever och enbart indirekt skapas av andra. Det handlar om huruvida elever upplever sig engagerade och motiverade i en undervisningssituation. Något som kan vara beroende av de förutsättningar som andra delaktighetsaspekter ger, exempelvis utifrån den grad av tillgänglighet som råder eller i form av andras erkännande.

⁵ Se exempelvis Szönyi, K. och Söderqvist Dunkers, T. (2015). *Där man söker får man svar. Delaktighet i teori och praktik för elever med funktionsnedsättning*. FoU skriftserie nr 2. Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Aspekten *autonomi* handlar om att elever har inflytande över den egna situationen, d.v.s. att elever har möjlighet att bestämma över det egna handlandet, vad som ska göras, hur det ska göras, och tillsammans med vilka, dock inom de ramar som skolans regler ger. I detta ingår även inflytande och reflektioner över det egna lärandet.

Bilaga 3: Granskningens författningsstöd

1 kap. 3 § skollagen (SFS 2010:800)

I denna lag avses med undervisning: sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.

1 kap. 4 § skollagen

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

1 kap. 8 § skollagen, andra stycket

I diskrimineringslagen (2008:567) finns bestämmelser som har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter inom utbildningsområdet.

1 kap. 9 § skollagen

Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

1 kap. 10 § skollagen

I all utbildning och annan verksamhet enligt denna lag som rör barn ska barnets bästa vara utgångspunkt. Med barn avses varje människa under 18 år.

Barnets inställning ska så långt det är möjligt klarläggas. Barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör honom eller henne.

Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

2 kap. 25 § skollagen

För eleverna i grundskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

3 kap. 3 § skollagen

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

3 kap. 5a § skollagen

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, såvida inte annat följer av 8 §.

3 kap. 10 § skollagen

För en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

4 kap. 9 § skollagen

Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.

Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

5 kap. 3 § skollagen

Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

5 kap. 2 § skolförordningen (SFS 2011:185)

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Prop. 2009/10:165, Den nya skollagen - För kunskap, valfrihet och trygghet, s. 221

I förskolans och skolans uppdrag ligger att alla barn och elever ska ges bästa möjliga förutsättningar att utifrån sina behov och förutsättningar utvecklas så långt som möjligt i enlighet med utbildningens mål. I detta ligger att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de barn och elever som har sämre förutsättningar. Förskolan och skolan ska också ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människa.

Prop. 2009/10:165, s. 229

Likvärdighet betyder inte likformighet eller att alla elever ska få lika mycket resurser. Likvärdighet upprätthålls av mål i skollag och läroplaner, betygskriterier, bestämmelser om minsta garanterad undervisningstid, ämnen, lärarbehörighet, särskilt stöd, överklagande samt tillsyn och kvalitetsgranskning. Likvärdighet innebär här att de fastställda målen kan nås på olika sätt beroende på lokala behov och förutsättningar. Kvaliteten i verksamheten ska dock ha lika hög nivå oavsett var i landet verksamheten bedrivs.

Prop. 2009/10:165 s. 276

Arbete med elevhälsa förutsätter vidare en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling.

Prop. 2009/10:165, s. 367

Elever är olika och har olika behov. De har alla rätt till en likvärdig grundskoleutbildning. Därför måste skolan möta eleverna på olika sätt. Skolgången ska således anpassas efter varje elevs förutsättningar och behov. Denna anpassning får dock inte göras på ett sådant sätt att den kan leda till att elevernas möjligheter att knyta allsidiga kontakter inskränks. Inte heller får elevernas grundläggande rätt att tillhöra en fast grupp, en social gemenskap, inskränkas annat än om mycket starka skäl motiverar detta. Det är också av stort värde mot bakgrund av grundskolans fostrande uppdrag att elever med olika bakgrund och skilda förutsättningar kan mötas i skolan.

Lgr 11⁶, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i

⁶ Förordningen (SKOLFS:2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet reviderades genom SKOLFS 2017:11 och ändringen trädde i kraft den 1 juli 2017. Bilagan till förordningen får tillämpas på utbildning som påbörjas efter ikraftträdandet och ska tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2018. Skolinspektionen tillämpar den gamla lydelsen i denna kvalitetsgranskning, d.v.s. lydelsen före ändringen genom SKOLFS 2017:11.

skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag

Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället.

En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja till att pröva egna idéer och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Skolan verkar i en omgivning med många kunskapskällor. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet, men även skolan har en viktig roll. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass och enskilt.

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan lära, utforska och arbeta självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin förmåga.

Läraren ska

- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan,
- stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter och
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever.

Alla som arbetar i skolan ska

- främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.

Läraren ska

- utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan och
- svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad.

Lgr 11, 2.8 Rektors ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Rektorn har ansvar för att

- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.